

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomæ

Suárez, Francisco

Moguntiaë, 1620 [erschienen] 1621

Cap. 14. De voluntate, qua Deus exequitur prædestinationis effectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84432)

finem, vltimum gloriae, cui fini propinquiora sunt media, quae humana libertate sunt cum diuina gratia, qualia sunt actus meritorij, & dispositiones proximae ad iustitiam, quam illa, quibus solus Deus hominem excitat. Ergo illa media vult Deus efficaciter praeordinatis prius secundum rationem, quam velit dare illis vocationem, vel alia auxilia antecedentia, quae remotiora sunt. Vnde confirmatur tandem, quia ita comparatur actus charitatis ad auxilium excitans, quo Deus efficaciter mouet ad talem actum, sicut comparatur praemium gloriae ad ipsam actum charitatis: ergo sicut praecedit intentio gloriae ad praescientiam actus charitatis, vel meritorij: ita praecedit in Deo intentio dandi homini actum charitatis ad voluntatem, seu praescientiam absolutam vocationis congruae, quae propter talem actum datur. Neque contra hoc occurrit noua difficultas, cui satisfacere necesse sit.

11. Solum aduerto, inter hos actus liberos, quosdam esse omnino independentes a peccato, quia neque illud supponunt necessario, neque includunt intrinsicum respectum ad illud, ut sunt actus fidei, spei, amoris, &c. alios vero esse, qui necessario supponunt peccatum, ut est proprius actus poenitentiae. In prioribus ergo actibus procedit absolute, & sine limitatione sententia posita, quia illos actus per se primo Deus intendit, & ex se, voluntate antecedente, simulque efficaci, (iuxta sensum Chrysostomi, & Damasceni alibi declaratum) illos vult, & intendit, quia sunt omnino boni, & nullum malum supponunt. Posteriores vero actus non intendit Deus voluntate absoluta, donec habeat absolutam praescientiam peccati futuri, quia nec formaliter, nec virtute potest Deus velle peccatum: velle autem (saltem virtualiter) si absolute praefiniret actum intrinsicè respicientem peccatum, non supposito ipso peccato, ut latius declarabo infra, de effectibus praedestinationis tractando.

Actus bonos independentes a peccato Deus absolute vult.

Actus bonos dependentes a peccato non vult Deus absolute, nisi post praescientiam peccati.

12. Quamuis autem hoc ita sit, nihilominus etiam in his actibus, seu medijs verum habet sententia posita, seruata proportione. Nam licet Deus non velit absolute actum contritionis, verbi gratia, donec videat peccatum, propter quod tollendum, est necessarius: nihilominus prius secundum rationem praefinit, & intendit praeordinato actum contritionis, quam velit illi dare auxilium efficacem, vel aliud medium per se ordinatum ad illum actum. Nam peccatum non est medium ordinatum ad contritionem, sed est materia, & occasio inducens necessitatem eius: media autem ad contritionem sunt illa, quae per se ordinantur ad efficiendam contritionem. Et ideo supponitur quidem praescientia peccati, & ante illam praecedit voluntas permittendi illud, non vero supponitur voluntas talium medijs, sed hoc, nostro modo intelligendi, consequitur ex intentione talis finis.

Actus contritionis prius ratione praefinitur, quam medium ad illum.

CAPVT XIV.

Habeat ne Deus voluntatem exequentem circa bona, quae conferit Praeordinatis, praeter eas, quae ad ordinem intentionis pertinent.

1. Ratio dubitandi est, quia voluntas Dei absoluta per se ipsam est efficax eorum, quae ita vult: Omnia enim, quae vult, facit: ergo si habet Deum voluntatem absolutam, qua statuit dare gloriam, & gratiam praedeterminatis, per eandem omnino voluntatem haec bona confert: ergo superuacaneum est aliam fingere voluntatem exequentem, etiam ratione distinctam. Maxime, quia haec distinctio ex obiectis sumenda esset: talis autem voluntas versatur circa idem obiectum. Secundo videtur hic difficultas

2. Ratio.

supra tacta, & non soluta, quia si haec duae voluntates sunt necessariae, ut homines consequantur salutem, illi circa quos Deus non habuit has voluntates, non habent ex parte Dei omnia necessaria, & consequenter saluari non possunt: si autem non sunt ambae voluntates necessariae, nec ponendae, nec distinguendae sunt. Quod tertio ita confirmo, quia impossibile est Deum habere circa creaturam aliquod decretum liberum, quod necessarium non sit ad aliquam realem mutationem creaturae, sed ad vnam mutationem, seu effectum Dei in creatura sufficit vna voluntas eius: ergo impossibile est aliam, vel alias multiplicare. Minor constat ex efficacia diuinae voluntatis: Maior autem sic ostenditur. Quia diuina voluntas non habet decretum liberum circa creaturam per sui mutationem: ergo non potest illud habere nisi per mutationem creaturae, quia per tale decretum habet Deus nouum respectum ad creaturam, saltem rationis: impossibile autem est inter duo extrema intelligere nouum respectum sine mutatione alterius: ergo non potest Deus habere decretum liberum, nisi quatenus necessarium est ad aliquam realem mutationem creaturae.

3. Ratio.

Ob hanc difficultatem, nonnulli Theologi moderni negant in diuina voluntate hos duos ordines intentionis, & exequutionis, & consequenter negant distinctionem rationis inter praedictos actus. Tamen ex hoc principio in sententias omnino contrarias diuisi sunt. Quidam enim ob hanc causam, vel omnino negant intentionem finis, quae ratione praecedat electionem medijs in diuina voluntate, vel saltem negant illam intentionem esse efficacem. Sed contra hos satis disputatum est. Alij vero ponentes in Deo hanc intentionem, asserunt, per illammet determinare Deum efficaciter voluntatem humanam ad exequendum id, quod Deus per talem voluntatem praefinit, quia haec est efficacia diuinae voluntatis. Hi tamen Authores vix possunt conciliare libertatem arbitrij cum praefinitione diuina, de qua re dicam infra in proprio loco: & ideo has sententias praetermitto.

2. Aliquam opinio.

Dicendum ergo est, voluntatem, qua Deus exequitur id, quod ordine intentionis circa electos praefinit, esse ratione distinctam a voluntate intentionis, & electionis. Haec assertio sequitur necessario ex dictis, quia Deus vult ordine intentionis gloriam praedeterminato ex sola liberalitate, sed ex meritis: non dat autem, nisi per voluntatem: ergo necesse est intelligere in Deo voluntatem, qua exequitur donationem gloriae, ut ratione distinctam a priori voluntate, qua eandem gloriam intendit. Idem videre licet in ordine causarum, & effectuum naturalium, in quibus Deus intendit finem, & propter illum applicat media, per quae postea exequitur effectum intentum, quam exequutionem per suam etiam voluntatem facit: ergo necesse est illam esse aliquo modo distinctam. Denique de diuinis rebus nos philosophari non possumus, nisi ex humanis seruando proportionem, &tribuendo Deo quidquid perfectionis est, remotis imperfectionibus: sed in nobis inuenimus hos duos ordines intentionis, seu consultationis & exequutionis esse distinctos, & necessarios ad perfectum modum operandi propter finem, ex propria intentione, & relatione ipsius operantis. Est autem imperfectionis in nobis, quod haec facimus per actus re ipsa distinctos, & per mutationem realem nostrae voluntatis, & medio discursu, consultatione, & inquisitione medijs: ergo seclusis his imperfectionibus, in vnicò, & simplicissimo actu voluntatis Dei, utramque rationem actum intelligere debemus, cum perfectissime operetur propter finem. Hoc tamen melius constabit expediendo tria dubia, quae in rationibus dubitandi postulantur.

3. Vera sententia. Probatur.

Primicia

4. Primum dubium est, quo modo possit hæc distincio actuum intelligi circa eandem rem volitam à Deo. Ad quod breuiter respondeo, aliquando posse intelligi diuersitatem hanc ex proximis moriuis, propter quæ intelligitur Deus habere huiusmodi voluntatis actus, vt v. g. in eadem gloria, quam Deus vult prædestinato, intelligimus in prima intentione illius, rationem volendi esse solam diuinam bonitatem: respectu autem voluntatis, per quæ Deus in executione vult dare gloriam proximam rationem esse merita, quæ iam videntur in ipso prædestinato. Sic enim D. Augustin. varia eius loca inter se conferendo, præferim lib. 1. ad Simplician. q. 2. & de correptione, & gratia cap. 7. duas electiones in Deo distinguit: vnã mere gratuitam, quam habet ex solo motiuo misericordiæ: aliam iustitiæ, quam habet ex motiuo meritorum. Vnde optima concluditur ratio pro assertione posita. Nam voluntas intentionis, & executionis, vt versantur circa gloriam dandam prædestinato, ita distinguuntur in Deo, sicut attributum iustitiæ, & misericordiæ, vel liberalitatis: sed distinguuntur ratione: ergo & illæ voluntates.

5. Atque ad hunc modum possunt facile distinguui hæc duæ voluntates, quatenus versantur circa omnia dona gratiæ, quæ pendet ex cooperatione nostra libera. Nam in illis omnibus prima dilectio, qua Deus efficaciter ordinat prædestinatum ad habendum tale bonum, est ex liberalitate, & misericordia: voluntas vero, qua Deus re ipsa confert tale donum, semper respicit cooperationem liberi arbitrij, velut rationem, propter quam in aliquo genere caute homo recipit tale donum, siue sit causa meritoria, siue dispositiua, velut conditionem sine qua non, seu concausam, quæ tantum secundario, & minus principaliter est cooperans diuinæ gratiæ. At vero in illis donis, quæ Deus per se ipsum, & tantum ex se ipso facturum est, non videtur habere locum hæc distincionis modus, quia primam vocationem, v. g. omnino gratis & absolute Deus dare decreuit in ordine prædestinationis, & omnino etiam gratis dat in ipsa executione: atque etiam sine nobis libere cooperantibus.

6. Et ideo addo aliam rationem distinguendi hæc duo, quæ sumi potest ex modo, quo diuinæ voluntatis versatur circa tale obiectum, & ex diuersis rationibus, quæ in illo considerari possunt. Est enim donum illud obiectum quoddam amabile, cui voluntas per affectum coniungi potest, & est etiam res quædam factibilis à tali operante, qui potest applicare potentiam suam ad talem effectum exequendum. Priori modo versatur voluntas Dei circa tale obiectum, quando ordine tantum intentionis procedit: posteriori autem modo quando iam inchoat executionem. Quam doctrinam sumo ex D. Tho. 1. 2. q. 15. & 16. præferim art. 4. vbi hoc modo distinguit consensum, & electionem ex vna parte, ab vsu. Nam consensus pertinet ad ordinem consultationis, dicitur acceptationem talis mediij per affectum, & complacentiam, vel etiam per electionem, si cum alijs conferatur, nondum tamen ex vi talis actus fit, quia in eo non se gerit voluntas, vt facultas operatiua ad extra: vsus vero sequitur post electionem, & inchoat executionem effectus, quia iam versatur circa illum, vt operabilem. Ad eundem ergo modum intelligere debemus voluntatem diuinam.

7. Denique hoc erit facilius, si aduertamus, potentiam, per quam Deus exequitur exteriores actiones, esse ratione distinctam ab intellectu, & voluntate eius, vt ex alijs locis nunc suppono. Per voluntatem igitur, qua Deus intra se præsumit, seu acceptat tale medium, nõ intelligitur applicare potentiam suam ad operandum, sed tantum amare illud bonum respectu talis personæ, per voluntatem autem exequentem applicat potentiam suam ad exequendum id Suarez: de Deo trinnuo.

quod dilexerat. Et ideo, si talem effectum operaturus est Deus cum causa secunda, ita applicat potentiam suam, sicut tali causæ secundæ, vel debitum, vel proportionatum est. Vnde si illa sit tantum operatura physice, & non libere, applicat suam potentiam ad concursum determinatum ad vnum. Si vero causa secunda sit operatura libere, applicat ad influxum magis indifferentem. Hoc igitur modo recte intelligitur distincio inter has voluntates.

Secunda difficultas erat, quæ sit necessitas vtriusque voluntatis, & quo modo saluetur sufficientia auxiliij in his, cum quibus Deus non habet vtramque voluntatem. Quod vt declarem, aduerto ex duplici capite posse huiusmodi voluntatem esse necessariam, vel saltem conuenientem ad aliquod opus: scil. vel ex parte ipsius effectus, vel ex parte ipsius agentis, vt perfecto modo operetur. Priori modo est omnino necessaria ad quemlibet effectum Dei voluntas exequens ipsius, quia vel est principium proximum talem effectum, vel certe est immediate applicans omnipotentiam, quæ est tale principium proximum. Sicut in homine respectu omnium effectuum, & actionum, quæ procedunt à potentijs subordinatis voluntati in agendo, actus voluntatis, quo mouet, & applicat potentiam executiuam ad operandum, est simpliciter necessarius ad talem effectum. Ex parte vero agentis, vt perfecto & rationali modo operetur, est necessaria intentio, & electio, seu acceptatio mediorum propter finem, quia sine illa non dirigeret actiones suas propria, & intrinseca relatione ad determinatum finem, cum tamen hoc maxime necessarium sit ad perfectum operandi modum.

Declaratur doctrina hæc in omni genere agentium, nam in primis in homine ad mouendam manum, v. g. sufficit ex parte effectus ille actus voluntatis, quo potentia motiua manus applicatur ad talem actionem: at vero ex parte ipsius hominis, vt perfecto, & morali modo exerceat talem actum, necessarius est alius voluntatis actus, quo actionem illam externam in aliquem finem dirigat. Rursus in agentibus naturalibus, vt ignis, verbi gratia, calefaciat, sufficit facultas proxime efficiens calefactionem: tamen vt illa actio perfecto modo fiat ex parte causæ agentis, necessaria est aliqua ordinatio in finem, & quia proximum agens ita est imperfectum, vt per se non possit habere illam intentionem finis, dixit Philosophus necessarium esse vt natura subordinetur superiori agenti, à quo in finem dirigatur. Denique in Deo ista ostenditur: Vult enim DEVS offerre homini concursum necessarium ad actum peccati, vult etiam offerre concursum ad actum bonum, quæ voluntas Dei, est quasi exequens, & necessaria ad effectum ex parte illius. Et nihilominus Deus vult concursum ad actum bonum propter ipsum actum, atque adeo ex intentione eius: non sic autem vult concursum ad actum peccati, quia ex parte agentis ad perfectionem eius pertinet vt bonum intendat, non vero vt intendat malum. Recte igitur distinguitur prædicta duplex necessitas, & vterque ordo intentionis, & executionis in diuina voluntate.

Dicere vero potest aliquis, hoc discursu ad summum ostendi, necessariam esse in Deo intentionem finis alicuius per simplicem, & inefficacem actum. Respondeo in primis, hoc satis esse, vt distinguamus ordinem intentionis ab ordine executionis: neque enim nos contendimus intentionem omnino absolutam, & efficacem esse simpliciter necessariam. Tamen hinc vterius recte colligimus, ad perfectionem agentis pertinere, vt possit, si velit, absoluta, & efficaciter intentione velle finem, & ex illa speciali, & efficaci modo prouidere, & præparare media ad talem finem. Et ita etiam breuiter respondimus supra ad similem difficultatē de electione ad gloriam, videl.

8. Satisf. sect. declarati. & declaratur necessitate vtriusque voluntatis intentionis, & executionis.

9.

10. Obiecta. Respondetur

Handwritten notes in the right margin, including 'D. V.' and other illegible characters.

si illa est necessaria, quo modo Deus sufficientia principia tribuat his hominibus, quos a principio tali modo non elegit. Responso enim clara est, quia illa electio non est simpliciter necessaria ex parte effectuum, sed solum ex parte agentis, supposito speciali, & perfecto modo providentia, quem habere voluit cum huiusmodi hominibus, quamvis sine illa poterit sufficientia media gratia providere, ut latius constabit ex dicendis circa reprobos.

per Christum, sed alios creando, & sanctificando. Tandem in re, de qua agimus, certum est, creare nunc Deum hominem propter finem supernaturalem, & potuisse illum creare eum eadem natura, non ordinando illum ad talem finem, quod nunc suppono ex materia de gratia: ergo habuit Deus decretum liberum, quo voluit ordinare hominem ad talem finem, licet immediate ex hoc decreto nulla mutatio in homine fiat.

Potuit Deum creare hominem cum eadem natura non ordinando illum ad finem supernaturalem.

CAPVT XV.

An intentio efficax Dei, & executio mediatorum, diversas mutationes ex necessitate efficiant in prædestinato.

1. Opinio.

Hec est tertia difficultas, quam argumenta probabant, quæ supra etiam tacta est. Pendetque ex alia generali questione, An decretum liberum Dei semper, ac necessario faciat aliquam realem mutationem creaturæ, & consequenter non possit aliquis actus liber in Deo intelligi, sine quo omnis mutatio, quæ in creatura fit, consistere possit. Ita enim sentiunt aliqui auctores, propter solum fundamentum inter arguendum tactum: & ex hoc principio inferunt multa valde notanda in Theologia. Videi. Deum habere aliquem actum amoris omnino necessarium circa creaturas posibles. Non posse Deum remittere peccatum etiam veniale nisi faciendo in homine mutationem realem formaliter incompossibilem illi peccato. Item non posse ordinare rem vnam ad aliam, ut finem, nisi ex se habeat naturalem habitudinem ad talem finem, vel in illa fiat aliqua realis mutatio, per quam talem ordinationem recipiat, & similia, quæ difficilia sunt: & ideo circa hoc principium, breuiter, quod sentio, dicam.

2. Conclusio.

Probatur inductio.

Assero igitur in primis, posse Deum per decretum efficax ordinare vnam rem ad aliam, ut ad extrinsecum finem, (id est, tali rei non debitum, nec illi connaturalem) nulla speciali mutatione facta in tali re, quæ sic ordinatur in finem, neque in ipso fine, ad quem ordinatur. Hoc primum ostendo inductione facta in omni ordine effectuum: efficit enim Deus pluiam interdum ex intentione puniendi homines: in quo effectum, si consideremus totam realem mutationem, quæ fit in pluvia, potest esse eadē, siue fiat propter hunc, siue propter illum finem, cum tamen illi fines valde extrinseci sint tali effectui. Deinde, in moralibus, ex sententia Sanctorum omnium, Deus vult permittere peccatum ex intentione alicuius boni, quod ipse Deus potest ea occasione operari, quantumvis talis permissio ex natura sua non inferat tale bonum, neque illud ex se respiciat. Imo (ut infra videbimus) permissio peccati (iuxta communem sententiam) aliquando est effectus prædestinationis, & intenditur a Deo, ut per illam parer viam ad consequitionem gloriæ alicuius hominis. Constat, nec propter hunc finem permissio ipsam realiter fieri alio modo, neque ex intrinseca sua natura postulare talem finem. Et confirmari potest hoc exemplum ex eo, quod eandem permissioem aliquando Deus vult in vindictam peccati.

3.

Præterea de mysterio Incarnationis docet fides, factum esse propter nos homines, & propter nostram salutem. Vnde etiam constat apud Theologos, mysterium illud aliquo modo esse ordinatum in salutem hominum, ut in fine. Est autem per se notum, hunc finem non esse intrinsecum incarnationi, nec debitum: est item manifestum, potuisse Deum facere totum illud mysterium, totamque mutationem realem, quam nunc fecit in humana natura ad perficiendum illud, non intendendo illum finem, nec reparando homines

Præterea omnes Theologi concedunt, præter omnem voluntatem, per quam Deus confert mediâ hominibus ad consequendum supernaturalem finem, habere specialem actum intentionis, quo vult omnibus hominibus gloriam, saltem voluntate inefficaci. Inquiri igitur, quam specialem mutationem realem faciat Deus in homine per talem actum: nam si nullam efficit, hoc est, quod nos dicimus de intentione inefficaci, nec potest specialis repugnantia in illa assignari: imo facilis in illa intelligi, statim ostendat. Si vero aliqua specialis mutatio responderet illi actui, signetur quænam illa sit. Ego vero ostendo nullam esse posse, quia vel illud, quod fit per hanc intentionem, est aliqua mutatio pertinens ad ordinem naturæ, & hoc non, quia eadem omnino natura rationalis cum omnibus proprietatibus sibi connaturalibus posset a Deo creari sine tali intentione, sed tantum ut frueretur naturali fine. Vel illa mutatio est supernaturalis: & hæc in primis non semper fit in omni homine ordinato ad illum finem. Multi enim homines nunc procreantur a Deo, in quibus nulla mutatio realis supernaturalis fit in toto tempore vitæ, ut patet in multis paruulis, nec est incredibile idem contingere in multis adultis infidelibus. Et deinde quando talis mutatio fit, non fit proxime, & immediate per illam intentionem, nam illa intentio ex se generalis est, & eadem respectu omnium, & mutatio gratiæ non est eadem in omnibus. Fit ergo in vno quoque per voluntatem dandi hanc, vel illam gratiam, ut iisdem Auctores fatentur, quæ voluntas sufficeret ad totam illam mutationem realem faciendam, si sola necessitas ipsius effectus secundum se spectetur: ergo illi intentioni nulla respondet in effectu specialis mutatio realis, quæ ex vi illius immediate resultet.

4.

5. Occurrit Responsio.

Responderi potest, actum illum, quo diuina voluntas vult inefficaciter finem aliquem, non esse liberum, sed naturalem: (nam hoc etiam insinuant nonnulli Auctores) quia non est nisi complacencia quædam, non potest autem Deus non complacere in fine bono. Sed hoc (ut existimo) dici non potest. Primo, quia cum Paul. ait, Deus vult omnes homines saluos fieri, commendat Dei beneficium, & liberum erga homines amorem, ut omnes sancti intelligunt, & tamen loquitur de voluntate antecedente non omnino efficaci. Secundo, quia licet illa intentio non sit absoluta de fine, tamen ex vi illius Deus vult conferre mediâ sufficientia ad talem finem, & ita quantum est ex se vult dare illum finem, ergo non necessario, sed libere id vult. Quod latius constabit ex dicendis infra circa reprobos. Habet ergo Deus voluntatem liberam circa finem, ex qua non resultat specialis mutatio distincta ab ea, quæ fit per collationem mediatorum: ergo eodem modo habere potest intentionem efficacem, quia ratio contrariæ sententiæ æque procedit in vtraque, & nulla specialis repugnantia hic assignari potest.

Volunt. Dei inefficax: illi aliquid non est naturæ.

6.

Ratione denique ita hoc ostendo, quia ad perfectionem diuinæ voluntatis pertinet, non tantum posse libere, & efficaciter velle obiecta, seu esse deus, sed etiam fines eorum, & ordinationem vnus in alium: ergo potest hoc libere facere sine speciali mutatione reali. Antecedens patet, tum quia in homine hoc per se spectat ad perfectionem, tum etiam quia in hoc ostenditur maius dominium voluntatis in adionibus, seu effectibus suis. Consequentiã vero probatur, quia